

Výzva perspektivy

Obraz a jeho divák od malby quattrocenta k filmu a zpět

Petra Hanáková (ed.)

Vztahem filmu a perspektivního malířství se teoretická reflexe filmu zabývá již od svých počátků na začátku 20. století. Nicméně od sedmdesátých let tento zájem zintenzivněl jak ve frankofonní, tak i anglosaské oblasti a přímá spojitost mezi malbou (od quattrocenta a filmem (potažmo dále i novými médii) se stala tématem hojně diskutovaným nejen ve filmové vědě, ale i kunsthistorii. Přítomný soubor studií vychází z těchto debat a zcela poprvé je v našem kontextu představuje.

Tři rozsáhlé studie sdružené v tomto souboru se dotýkají tématu vztahu perspektivy a filmu z různých pozic. První oddíl studie, kapitola „Kde končí obraz?“

Václava Hájka, si jako ústřední bod bere téma *rámu* jako konstanty obrazu a bezpodmínečné podmínky pro zobrazení v perspektivní zkratce. Ukazuje, jak od samého počátku rámování můžeme nacházet také snahy o „vystoupení“ z rámu, překročení omezující limity reprezentace, která nabývá předpokládaného vrcholu právě v rozpohybování vizuálního pole modernity (panoramata, stereoskopy, potažmo film a interaktivní média). Tradiční historická linie vedená od perspektivy k filmu je zde narušena, rozpohybována, aby se objevil určitý „spodní proud“ směřující k tzv. odrámování, tedy prostoupení žitého prostoru s prostorem reprezentace, a vystoupení obrazu směrem k divákovi.

Druhý oddíl, „Dává renesance vzniknout filmovému diváctví?“ Petry Hanákové, si za východisko bere konkrétní teze teorie filmu – především pak tvrzení o nezpochybnitelné kontinuitě mezi perspektivním a kinematografickým zobrazením a potažmo i divákem. Postupným shrnutím samotné „revoluce quattrocenta“, tedy zavedení nového pojetí prostoru a způsobu zobrazování v průběhu 15. století, které zároveň ustanovují nové pozice a funkce pozorovatele obrazu, narušuje představu této jasné kontinuity a ukazuje na zásadní rozdíly mezi divákem filmu a divákem/pozorovatelem perspektivního obrazu. Poukazuje také na filozofické a psychoanalytické koncepce, které svými analogiemi na perspektivním modelu do jisté míry „parazitují“.

Třetí oddíl, „Subjekt jako skvrna“ Barbory Lungové, dále rozvíjí teze nastíněné v druhé kapitole, přičemž se obrací přímo k otázce subjektu v filozofických a psychoanalytických souvislostech. Divák, který se v mnoha koncepcích stává vyprázdněným subjektivním modelem či pouhou pozicí, zde znovu ožívá jako tělo i subjekt rozhodnutí, přestože se právě jeho aktivitu a možnosti volby tváří v tvář obrazu mnohé teoretické koncepce snaží popřít. Kapitola vrcholí podrobnou analýzou filmu Petera Greenawaye *UMĚLCOVA SMLOUVA*, který vědomě rozpracovává téma moci perspektivního zobrazení a jeho autora, stejně jako roli obrazu jako symptomu a důkazu.

Výzva perspektivy
Obraz a jeho divák
od malby quattrocenta
k filmu a zpět

Petra
Hanáková
(ed.)

academia

Vydalo nakladatelství Academia, edice Vizuální studia, 2008

10478-216 str., 170 x 235, brož. s klopami

ISBN 978-80-200-1625-6

EAN 9788020016256

cena 225,- Kč